

Kulturmiljöprogram för landsbygden

Delområde:

GAMLA FLACKARP – FLACKARP

250814

Godkänd av stadsbyggnadsnämnden 2025-09-09

Staffanstorps
kommun

Projektorganisation

Staffanstorps kommun:

Thomas Lexén, stadsarkitekt

Karolina Gnosselius, plan- och exploateringschef

Hedvig Johnsson, GIS-ingenjör

Amanda Nordenbris, bygglovhandläggare

Konsulter:

Emma Pihl, Uppdragsansvarig FOJAB

Karl Johan Kember, Arkitekt, Certifierad sakkunnig kulturvärden (k), FOJAB

Klara Stigner, Arkitekt, FOJAB

Bilder

Illustrationer, kartor och foton är framtagna av FOJAB och Staffanstorps kommun.

Inledning

Målet med *Kulturmiljöprogrammet* är att det ska ge en ökad förståelse för vilka kvaliteter i den byggda miljön som bidrar till historiska och kulturella värden och öka kunskapen om, förståelsen för och stoltheten över dessa. *Kulturmiljöprogrammet* behandlar både specifika och generella kulturhistoriska och sociokulturella värden i bebyggelsen på Staffanstorps landsbygd, med fokus på dess bymiljöer. Syftet är att uppmuntra kommunens boende och fastighetsägare att glädjas åt dessa värden, och att de ska kunna se, förstå och förvalta kvalitéer och karaktärsdrag som är kännetecknande för miljöerna. De kulturhistoriska värdena på landsbygden, oavsett om de kan kopplas till landskapet, gårdsbebyggelsen, gatehusen och torpen, de offentliga byggnaderna, kyrkoanläggningarna eller prästgårdarna, utgör en viktig identitetsskapande resurs för det nutida och framtida Staffanstorp och dess invånare.

Kulturmiljöprogrammet har två huvudfunktioner:

- Som inspiration och information till invånare och fastighetsägare inför förändringar av det egna huset.
- Som vägledning i kommunens myndighetsarbete, t.ex. för att fatta välgrundade beslut i lov- och planärenden utifrån reglerna i Plan- och bygglagen (PBL).

Kulturmiljöprogrammet är också en del i arbetet med att värna om och tillgodose de kulturhistoriska värden som beskrivs i det nationella miljömålet "God bebyggd

miljö", enligt vilket det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas och utvecklas.

Plan- och bygglagen

Kulturmiljöprogrammet ska fungera som en vägledning i den fysiska planeringen och vid lovprövningar – processer som innebär bedömningar och avvägningar mellan allmänna och enskilda intressen. Plan- och Bygglagen (PBL) anger hur den byggda miljön ska utvecklas, men även hur kulturvärden ska skyddas och ny bebyggelse anpassas till platsen. Detta görs bl.a. genom PBL 2:6, som anger att kulturvärden och kulturmiljö är ett allmänt intresse, förvanskingsförbudet 8:13, kravet på underhåll 8:14 och varsamhetskravet 8:17. Även paragraferna PBL 4:15-16 och 8:15, som behandlar reglering av bebyggelse i detaljplan och områdesbestämmelser, är av stor betydelse för kulturmiljöns hantering. Reglerna omfattar såväl byggnader som allmänna platser, tomter och anläggningar liksom stads- och landskapsbilden i stort.

Sockerbitar och sockerkorn

Det urval av byggnader och bebyggelsemiljöer med kulturhistoriska värden som har gjorts delas in i sockerbitar och sockerkorn utifrån PBL:s förvanskingsparagraf och varsamhetskrav.

En **sockerbit** är en *särskilt värdefull* byggnad, antingen på grund av dess egna värden eller för att den utgör en väsentlig del i en särskilt värdefull bebyggelsemiljö. Byggnaden är välbevarad till sin karaktär och av stor betydelse för den byggda miljön i kommunen. Det kan innebära att den tydliggör tidigare samhällsförhållanden eller samhällsutvecklingen lokalt, regionalt eller nationellt, utgör en källa till kunskap om äldre material och teknik eller har en hög ambitionsnivå med avseende t.ex. på konstnärlig och arkitektonisk gestaltning. I begreppet ligger att byggnaden särskilt väl ska belysa ett viss förhållande, eller i sitt sammanhang ha få motsvarigheter som kan belysa samma förhållande. För dessa byggnader bör förvanskingsparagrafen tillämpas, vid sidan om varsamhetskravet som gäller för all bebyggelse. Om en detaljplan upprättas där en sockerbit ingår, bör dess kulturvärden preciseras genom skydds- och/eller varsamhetsbestämmelser, och den bör omfattas av rivningsförbud. För denna särskilt värdefulla bebyggelse kan det i vissa fall vara aktuellt med fördjupade antikvariska undersökningar inför ev ombyggnader.

Ett **sockerkorn** är en *värdefull* byggnad som i grunden kan ha samma kvaliteter som en sockerbit, men som inte är lika välbevarad och/eller där dess kulturhistoriska värden och betydelse för den byggda miljön i kommunen inte är lika framträdande. Om en detaljplan upprättas där byggnaden ingår, bör dess kulturvärden preciseras genom varsamhetsbestämmelser.

Förutsättningar Gamla Flackarp och Flackarp

Geografiskt sammanhang

Flackarp ligger i nordvästra delen av kommunen, på slätten mellan södra stambanan och E22, söder om Höje å och gränsen till Lunds kommun. Bebyggelsen består av två koncentrationer där äldre delen, gamla Flackarp, ligger väster om järnvägen och den nyare öster om. Det omgivande landskapet präglas av Höje ås dalgång, ett öppet odlingslandskap med friliggande gårdar och närheten till stadsbebyggelsen i Lund i norr.

Riksintresse kulturmiljö

[M190]: St Lars sjukhus

Den avskilt placerade begravningsplatsen som tillhörde St Lars sjukhus är belägen i direkt anslutning till Flackarps östra del och möllan, i Lunds kommun, med odlingsmark mellan begravningsplats och sjukhus.

Länsstyrelsens kulturmiljöprogram

Kulturmiljöstråk: Södra stambanan

Gamla Flackarp ligger inom kulturmiljöstråk för Södra stambanan, som skär av den äldre och den nyare delen av Flackarp från varandra. År 1856 öppnade Skånes första järnväg mellan Malmö och Lund, den första etappen på Södra Stambanan- ett viktigt och levande dokument över järnvägsbyggandet.

Kulturmiljöstråk: Landsvägen Malmö - Lund, första motorvägen

Flackarp ligger i kanten av kulturmiljöstråk för

Landsvägen Malmö-Lund och ingår i det forna förbindelsestråket till nordöstra Skåne. Sträckningen har lång kontinuitet och kan beläggas till åtminstone tidigt 1800-tal. Vägen är sannolikt mycket äldre än så. Kulturmiljön längs vägen präglas av alléer och den för byarna karaktäristiska bebyggelsen med spår från olika verksamheter och tidsepoker. Motorvägen är ett viktigt dokument över den utbyggnad av infrastrukturen som genomförts sedan 1950-talet.

Landskapsbildsskydd

Gamla Flackarp och Flackarp omges på grund av dess säregna landskapsbild av Landskapsbildsskydd i norr mot Höje å. Inom detta område krävs tillstånd från Länsstyrelsen att utföra åtgärder som kan ha en negativ påverkan på landskapsbild, så som att uppföra byggnader eller plantera skog. Landskapsbildsskydd finns till för att skydda värdet av framförallt den visuella upplevelsen av ett landskap och är en äldre skyddsform som inte finns i miljöbalken.

Områdesbestämmelser och detaljplan

Flackarp och Gamla Flackarp berörs av två områdesbestämmelser.

Områdesbestämmelser för Flackarps kyrkogård jämte del av gården Flackarp 16:1, laga kraft 1994-10-26: Enligt dessa utgör området en värdefull kulturmiljö, avsedd dels för kyrkligt ändamål (kyrkogård med

klockstapel och minneskors), dels för jordbruks- och bostadsändamål. Åtgärder får inte vidtas som kan skada miljön eller inverka menligt på pågående markanvändning. Rivning av byggnad eller del av byggnad är bygglovspliktig. Bygglovsplikten gäller även ekonomibyggnad för jordbruket, ändring av byggnad inklusive utbyte av tak- eller fasadmateriäl samt omfärgning, nybyggnad och utvändig ändring inklusive utbyte av tak- eller fasadmateriäl och omfärgning av ekonomibyggnad för jordbruket samt uppsättande eller väsentlig ändring av skyltar och ljusanordningar. För fällning av större lövträd krävs marklov.

Områdesbestämmelser för Flackarp 9:19 Flackarps mölla, laga kraft 1994-10-26: Enligt dessa utgör området en värdefull kulturmiljö avsedd för bevarandet av äldre, numera nedlagd mölla. Åtgärder får inte vidtas som kan förändra byggnadens karaktär eller menligt inverka på miljön. Rivning av byggnad eller del av byggnad är bygglovspliktig. Bygglovsplikten gäller även till- och ombyggnad av byggnad inklusive utbyte av tak- eller fasadmateriäl samt omfärgning, samt uppsättande eller väsentlig ändring av skyltar och ljusanordningar.

För Flackarps södra del, Flackarp 9:6, finns en detaljplan som omfattar bebyggelsen kring Möllarevågen och reglerar området väster om möllan, den gamla kvarngårdsmarken, som naturområde.

Gamla Flackarp

Gamla Flackarp

Lunds kommun

Höje å

Flackarp

Järnväg

108

5

Övergripande bykaraktär Gamla Flackarp och Flackarp

Flackarp består av två tydliga bebyggelsekoncentrationer, skilda av Södra Stambanans spår mellan Malmö och Lund. Väster om spåren ligger Gamla Flackarp med resterna av sockencentrat och kyrkbyn. Dit hör den medeltida kyrkogården, en ej utskiftad gård och ett enbostadshus från 1800-1900-talet. I vissa skrifter omtalas huset som en gammal skola. Lite för sig självt, väster om kyrkbyn i vägkorset med Flackarps skolväg och grusvägen mot säteriet Trolleberg ligger det något yngre skolhuset från andra halvan av 1800-talet tillsammans med lärarinnebostaden. Hela skolanläggningen nyttjas idag som privatbostad. Flackarps skolväg har anor från minst 1700-talet men är idag en återvändsgata vid spåret i öster, vilket gör att bebyggelsen kring kyrkogården upplevs som påtagligt isolerad.

Gamla Flackarp är lummigt, med ett varierat äldre trädbestånd runt gården och kyrkoanläggningen. Strax norr om gamla bytomten ligger Høje å, ett rekreationsstråk i området, med sin tydligt markerade och slingrande dalgång. Kring ån och dess biflöden finns ett stort antal våtmarker, huvudsakligen dammar. Ån bildar gräns mot Lunds kommun, vars bebyggelse idag går i princip ända fram till vattnet. Såväl Källby renings- och vattenverk, Klostergårdens bostadsområde som S:t Lars sjukhusområde är synliga från Flackarpssidan. Åt övriga håll ligger de utskiftade gårdarna spridda som gröna öar i det flacka fullåkerslandskapet, som fortsätter längs Flackarps byväg öster om järnvägen.

Bebyggelsekoncentrationen i öster, det som i dag kallas Flackarp, växte fram under 1800-talets andra hälft, på avstyckad mark väster om kvarnen från 1868. Alldeles intill denna, på andra sidan kommungränsen mot Lund, finns S:t Lars ödekyrkogård där mentalsjukhusets patienter begravdes mellan 1895 och 1951. Flackarp har en tät och samlad karaktär utan en dominerande riktning, och saknar gamla Flackarps tydliga koppling till Høje å. De äldsta husen finns utmed Flackarps byväg och Flackarps lilla väg. De är omväxlande rappade och oputsade tegelvolymmer i 1-1,5 plan med sadeltak. Några moderna hus är insprängda i byggnadsmassan. Villabebyggelsen kring Möllarevägen är från 1997, men utformad i skånsk, lantlig stil. Småhusen ligger innanför buskaget längs väg 108, som skär genom åkermarken och förbinder Lunds västra och södra delar. Mellan kvarnen och villabebyggelsen har ett litet grönområde, gamla kvarngårdsmarken, lämnats obebyggt.

Flackarp avslutas norrut av en för detta trädgårdsanläggning med bland annat silo, skorsten och långsmala, uppglasade växthus. Planer finns sedan länge på att riva anläggningen och utöka bostadsområdet med nya villor, men dessa har ännu inte blivit realiserade. I väst syns en utskiftad gård, med en vacker uppfartsallé som vertikal markör i den annars plana terrängen. Flackarp och Lund i norr skiljs åt av en bred, öppen åkerremsa. Byn och staden förbinds med en gång- och cykel-bro över Høje å i slutet av Flackarps byväg.

Flackarp, sett från väst

Historisk utveckling Gamla Flackarp och Flackarp

Flera boplatslämningar kring Höje å vittnar om att området kring Flackarp har varit bebott sedan åtminstone stenåldern. Ån var en viktig transportled och kring vattnet fanns goda möjligheter till jakt, fiske och jordbruk. På ömse sidor om Flackarps gamla bytomt, med gränser enligt 1806 års skifteskarta, har boplatser från sten-, brons- och järnåldern hittats. Den västligaste byplatsen har utökats med åren i takt med att nya fynd påträffats, bland annat fem stenkammargravar (dösar), medan den längst i öster

blivit så skadad av modernt jordbruk att man valde att ta bort den 2019 i samband med en arkeologisk undersökning.

Flackarps by (Gamla Flackarp) har sitt ursprung i åtminstone 1100-talet, då dess romanska kyrka restes. Den rakslutna byggnaden fick en fristående klockstapel och ett vapenhus mot öster, men kom sannolikt aldrig att förses med något torn. Möjligen var resterna av ett tidigt nedbrutet västtorn integrerade med lång-

huset. Kyrkobyggnaden revs 1865, trots stora protester från byborna, när verksamheten överfördes till den nybyggda kyrkan i Uppåkra. Kyrkogården blev kvar och förföll under en tid, men sattes åter i stånd kring sekelskiftet då bland annat nya träd planterades. Från 1920-talet har friluftsgudstjänster hållits på kyrkogården, och 1988 fick den sin ännu aktiva minneslund.

Bynamnet Flackarp är belagt sedan 1331 som Flakkathorp med förleden *Flakke-*, ett mansnamn, och efterleden *-thorp*, som betyder nybygge. Enligt Lunds stifts landebog från 1569, fanns 13 gårdar i byn vid denna tid. Den äldsta bevarade kartan över byn, arealavmätningsskarta från 1700 vittnar om, hur byn hade karaktären av radby, med gårdarna i en linje från väst till öst. Den gemensamma allmänningen låg söder om bebyggelsen ut mot landsvägen. I norr bredde jordbrukets vångar ut sig, med odlingslotter längs med Höje å.

1800-talets skiftesreformer gick hårt åt kyrkbyn. Den enskiftades partiellt redan 1805, när tre hemman av då nio i byn bröts ut, resterande delar 1821. Efter skiftesreformerna blev bara två gårdar kvar i byn. Den ena av dessa revs 1867, den andra närmast kyrkan finns kvar.

När Södra Stambanan drogs mellan Malmö och Lund 1856, skars det gamla sockencentrat av från de glest placerade, utskiftade gårdarna i öster. När domkyrkan,

Fornsök (www.fornsok.se), Riksantikvarieämbetet

Arealavmätning, 1700

dåvarande ägare till gård nr 9, sålde ut sin mark till intresserade småbönder uppstod en ny hussamling (idag känd som Flackarp) öster om spåren. Huset och tomten inköptes av Lunds kommun, som rev den ålderdomliga gården när deras värmeverk uppfördes.

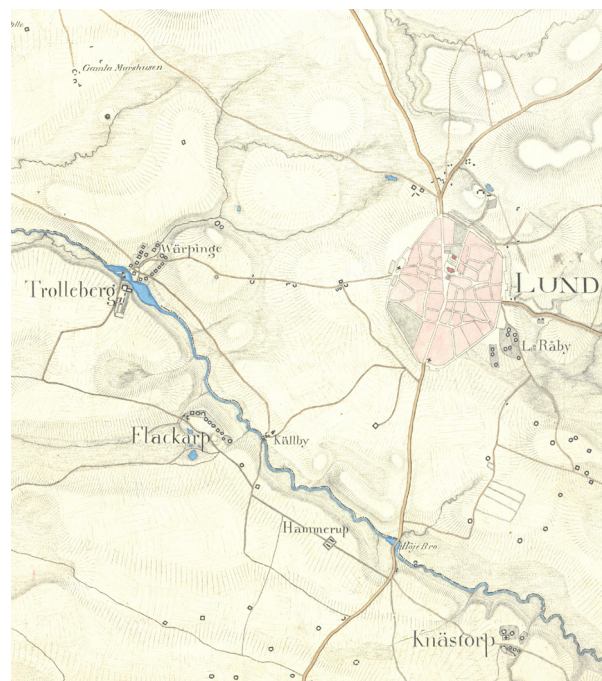
Flackarp fick ingen station, och växte därför inte lika fort som många samtida järnvägssamhällen. Istället präglades miljön av holländarkvarnen från 1868, som ersatt en äldre mölla. I början av 1900-talet fanns här smed, bryggare, skräddare och murare, och 1925

Enskifteskarta, 1806

tillkom en stor trädgårdsanläggning. Den utvecklades av familjen Andersson till ett mönsterträdgårdsmästeri, för att sedermera avvecklas av yngre generationer.

Barnen i Gamla Flackarp, Flackarp och Trolleberg gick i skolan i Flackarps folkskola, som hade etablerats efter folkskolereformen under 1800-talets andra hälft. Skolan kompletterades, enligt anteckningar i kyrkoarkivet, med en lärarinnebostad 1926. Verksamheten lades ner under 1940-talet. Skolan användes under en tid som samlingslokal för

Skånska rekognosceringskartan, 1820

kommunen och är nu privatbostad.

Efter en lugnare tid förtätades östra delen av Flackarp i slutet av 1990-talet av fastighetsutvecklaren Jakri AB, koncernen bakom bl.a. Jakriborg i Hjärup. Företaget lät uppföra 20 traditionellt utformade enfamiljshus på frimarken mellan kvarnen och de äldre gatehusen, strax intill väg 108. Vägen byggdes ut på 1990-talet som en västra ringled i Lund, mellan stadsinfarterna längs E6 och E22, för att sedan gå vidare mot Kävlinge.

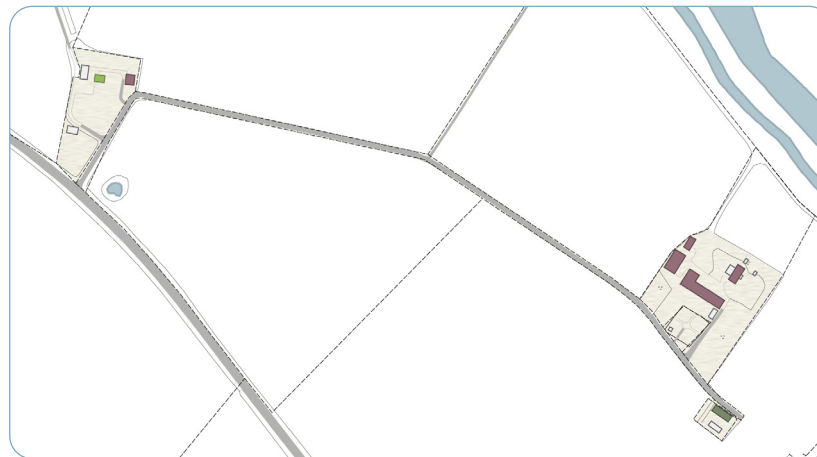
Fastighetsekonomiska kartan, 1970

Bebyggelsens framväxt i Gamla Flackarp och Flackarp

Den gamla delen av Flackarp, väster om järnvägen, präglas bebyggelsemässigt av den kvarvarande, ej utskiftade gården, vars nuvarande mansardbyggnad är uppförd på 1920-talet. Den gamla skolan, vars lärarinnebostad uppfördes på 1920-talet, ligger för sig självt längre västerut, på åkern mitt mellan Gamla Flackarp och Trolleberg.

Flackarp domineras av nyare bebyggelse från 1900-talets slut. 1800-talsbebyggelsen är begränsad till kvarnen samt ett antal egnahem längs med Flackarps byväg och Flackarps lilla väg.

För de byggnader på kartan som inte pekats ut som sockerbitar eller sockerkorn på nästkommande sidor, kan det beroende på källa i vissa fall finnas felaktigheter i dateringar.

Gamla Flackarp

Flackarp

Byggnadsår

- Innan 1800
- 1800-1870
- 1870-1920
- 1920-1960
- Efter 1960
- Byggnadsår saknas

Byggnader med kulturhistoriska värden

Anläggning som omfattas av kulturmiljölagen i Gamla Flackarp

Flackarps kyrkogård, Flackarps skolväg 89, Flackarp 16:2

Flackarps kyrkogård, som har anor från 1100-talet, ligger som en grön oas i det uppodlade jordbrukslandskapet. Anläggningen är avgörande för att förstå Flackarps historia och uppkomst som sockencentrum, och bär därigenom stora lokal- och samhällshistoriska värden. Kyrkogården avgränsas av en kallmur i gråsten, som sannolikt haft ungefär samma utbredning sen medeltiden, och delvis lär vara murad med sten från den romanska kyrkan. I murens östsida har man hittat 20 älvkvarnar, cirkelrunda skålgropar, som man tror användes för fruktbahetsriter under bronsåldern.

Kyrkogården avdelas med krattade grusgångar i fyra gräsbeväxta kvarter. Ett av dessa används för en minneslund, etablerad 1988 och prydd av en cirkulär planteringsbädd med en minnessten. Växtligheten på kyrkogården är rik med bland annat hästkastanj, tysklönn, bok och ask och häckar av avenbok och liguster. På kyrkogården finns inga byggnader, frånsett klockstapeln från 1954 i rödmålat trä. Där förvaras klockan från 1735, med byamännens namn inristade på manteln, som hängde i gamla klocktornet innan det likt kyrkobyggnaden revs 1865. I korsningen mellan grusgångarna finns ett stort träkors från 1940-talet och en minnessten som påminner om Flackarps medeltidskyrka.

Sockerbitar och sockerkorn i Gamla Flackarp och Flackarp

Gård, Flackarps skolväg 89, Flackarp 16:1

1920

Äldre gård på ursprunglig bytomt. Huvudbyggnaden och ekonomilängorna uppfördes på 1920-talet, sedan den gamla anläggningen eldhärjats. Gårdens främsta värde grundar sig i att den tillsammans med kyrkogården utgör de enda kvarvarande resterna av den medeltida kyrkbyn. Boningshuset har en klassicistisk stil med slätputsade fasader, spröjsade träfönster, lertegeltak och förstukvist ut mot trädgården. Längorna är mer karaktärsfulla och patinerade i gulrött tegel. Renoveringsbehovet är stort, men bland annat takryttare, portar, mönstermurningar och gjutjärnsfönster är bevarade. Intill tegelhusen finns två enkla, rödmålade, panelklädda lador ut mot den grusade körslingsan. Gården omges av grönska, bland annat ett ålderdomligt och rikt varierat trädbestånd, som skyddar från vinden i det annars helt öppna åkerlandskapet.

Bostadshus, Flackarps skolväg 7 och 11, Flackarp 4:2 (f.d. skola) 1850-tal/1924

Före detta skolanläggning, idag privatbostad, i vägskalet mot Trolleberg och kyrkbyn, av social- och samhällshistorisk betydelse för Flackarp. Mark och skola skänktes av Trolle-Wachtmeister på Trolle-Ljungby. Huvudbyggnaden med lärarinnebostaden från 1924 har klassicistisk karaktär med väggar av hårdbränt, rött tegel, vitmålade korspostfönster-symmetriskt satta längst ut i murlivet- och lertegelpannor på taket. Huvudfasaden vetter in mot den grusade gårdsplanen i öster, som flankeras av en förrådsbyggnad och ett litet skolhus som tillkommit under 1800-talets andra hälft. Förrådet är murat i gult tegel med bevarade gjutjärnsfönster mot väster, skolhuset i rött tegel med putsade valv ovan fönstren och vita snickerier. Anläggningen omges av träd och planteringar till nytto- och skolträdgården. Till den särskilda värdebilden hör att både skolhuset och lärarinnebostaden är bevarade och ligger inom samma tomt.

Väderkvarn, Möllarevägen, Flackarp 9:19

1868

Mölla av holländartyp, uppförd 1868 av Bengt Sörensson. Kvarnen ersatte en stubbamölla från 1840-talet, och är av särskilt värde som den enda bevarade i kommunen. Den har en stenfot med port, pappklätt böle med vita träfönster, och överst en vridbar lökhätta. Kvarnhuset saknar omgång. Vindkrysset med segelförsedda vingar, och krögverket med svans, utstickare, slana och presstång, finns kvar. Till upplevelsen hör den omgivande gårdsplanen omgiven av träd, vilket ger möllan en stark egen identitet. Kvarnen har inte varit i drift sen 1953, men är genom insatser av föreningen Skånska Möllor ännu i princip funktionsduglig. Kvarnen har, genom sin välbevarade uppbyggnad, byggnads- och teknikhistoriska värden. Den är av socialhistoriskt intresse som samlingsplats för byborna, och en symbol för det skånska jordbrukslandskapet.

Bostadshus, Flackarps byväg 16, Flackarp 9:15

Tidigt 1800-tal

Litet bostadshus, sannolikt från 1800-talets första hälft, med mycket välbevarad karaktär och hög grad av ålderdomlighet. Stugan belyser boendeförhållanden, sociala- och ekonomiska villkor som gällde för många bönder vid tiden. Huset är utformat som en liten kvadratisk sidokammarstuga med brant sadeltak, som numera gömmer en inredd vind. Väggarna är tegelmurade, putsade och vitkalkade, gavelröstena klädda med omvänd lockläktpanel och taket med papp i traditionell trekantslistning. Detaljer såsom den äldre avvattningen med vattkuper, den brädklädda ytterdörren, omgivande nyttoträdgården och trägrinden ut mot bygatan, förstärker husets autenticitet. Takkuporna och de nuvarande fönstren tillkom 1979 i samband med att vinden inreddes till bostad.

Bostadshus, Flackarps byväg 22, Flackarp 9:11

Sent 1800-tal

Före detta egnahem med autentiskt uttryck, inrett som enfamiljsbostad. Gatehuset ligger, tillsammans med flera andra från sent 1800-tal/tidigt 1900-tal, med långsidan tätt inpå Flackarps byväg. Till husets karaktärsdrag hör dess enkla och nätta detaljering, de rappade fasaderna med intakta öppningar, frontespisen på baksidan och eternittaket i diagonal skivtäckning. Fönstren är utbytta under senare år, men anpassade till huset med bland annat traditionell korspost och smala träprofiler. Takfönstren är så pass små, att de inte i någon större grad påverkar den historiska karaktären. På baksidan finns en vinkelutbyggnad och en lummig trädgårdstappa.

Bebyggelsemiljö kring Möllarevägen

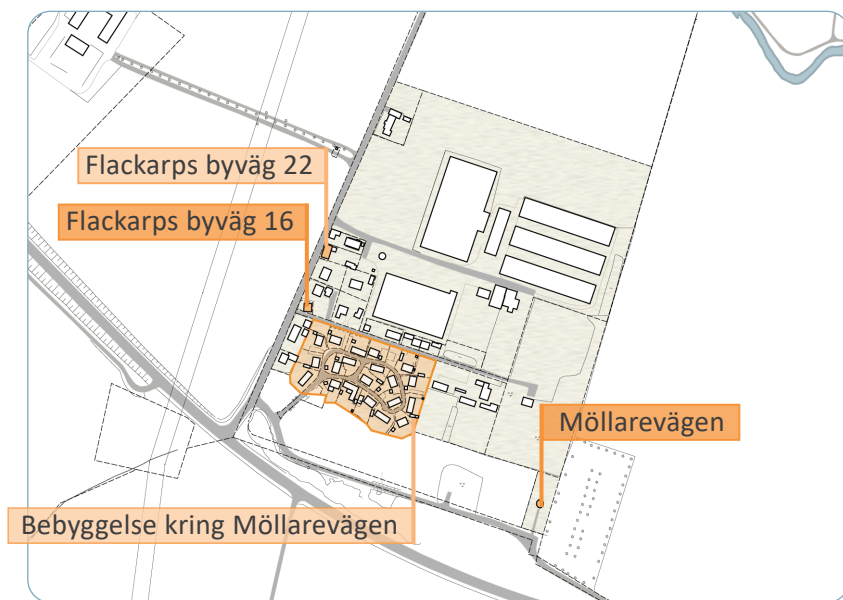
1997

Samlad bebyggelsemiljö med 20 villor, uppförd av Jakri AB under sent 1990-tal och utformad enligt trädgårdsstadens principer. Bebyggelsen är tät och småskalig, med entréerna mot Möllarevägen, och tydligt avgränsad mot omgivningen. Gaturummet har korta siktlinjer, mjukt krökta vägar och genombryts av promenadstigar och gräsytor. Bostäderna är byggda av mestadels moderna material, inte minst interiört, men i historicerande stil. Varje hus har sitt enskilda uttryck, med traditionella skånska karaktärsdrag som korsvirke, vitputsade fasader, murade gesimser, branta sadeltak med listad papp eller gavelpannor i bruk, men ingår samtidigt som likvärdiga delar i helheten. Med sitt konsekventa utförande på historisk grund får området en säregen karaktär.

Byggnader med kulturhistoriska värden i Gamla Flackarp och Flackarp

Gamla Flackarp

Flackarp

- Kulturminne
- Sockerbit
- Sockerkorn

Tänk på !

För sockerbitar gäller:

Byggnaderna är särskilt värdefulla. Det finns ett stort värde i att bevara ursprungliga byggnadsdelar och detaljer. Dessa delar omnämns under respektive byggnad. Byggnaderna skyddas eller bör skyddas i områdesbestämmelser och bör beläggas med rivningsförbud.

För sockerkorn gäller:

Vid förändringar finns det ett stort värde att bibehålla tidstypisk karaktär (ex material och proportionering) på ursprungliga delar och detaljer. Dessa delar omnämns under respektive byggnad och bör skyddas i områdesbestämmelser.

Miljöbilder från Gamla Flackarp med omgivning

Rekommendationer för Gamla Flackarp och Flackarp

Gemensamma rekommendationer

Vid all förändring och utveckling i bebyggelsemiljön, såväl av dess strukturer som enskilda hus, ska utgångspunkten tas i byns historia och dess karaktärsdrag. Generellt bör inte bymiljön utvidgas utanför de i *Kulturmiljöprogrammet* markerade områdena utan att detta föregås av fördjupad kulturmiljöanalys.

Byggnader med kulturhistoriska värden

För de byggnader som pekas ut som sockerbitar eller sockerkorn, det vill säga de byggnader med störst kulturhistoriska värden, ska de karaktärsdrag som är beskrivna för varje byggnad värnas.

Rekommendationer för Gamla Flackarp

Historiska strukturer

Flackarps skolväg har anor från åtminstone 1700-talet och bör bevaras i sin nuvarande sträckning. Vägen kan med fördel förlängas österut, över eller under järnvägen, för att binda ihop Gamla Flackarp med Flackarp. Eventuell ny, omsorgsfullt utformad, bebyggelse kan med fördel läggas västerut längs med bygatan, utifrån den radbyliknande karaktär som Flackarp haft historiskt. Den lilla vägen mot Trolleberg, som visar på en historisk koppling mellan säteriet, skolan och jordbruksbyn, bör även den bevaras i sin nuvarande sträckning.

Ej utskiftad gård (Flackarp 16:1)

I gamla Flackarp finns endast en gård kvar på ursprunglig bytomt. Gården är central att bevara, främst då den utgör en rest av gamla kyrkbyn. Vid sidan om mansardbyggnaden och de gröna inramningarna är ekonomilängorna i tegel särskilt betydelsefulla att värna. De bedöms möjligen att transformera för nya verksamheter, så länge dessa inte får negativ inverkan på kulturmiljön och stör den intilliggande kyrkoanläggningen.

Medeltida kyrkogård (Flackarp 16:2)

Den gamla kyrkogården med sin kallmur och uppvuxna vegetation är karaktärsskapande för gamla Flackarp. Både dess utformning och funktion är viktig att bevara.

Kopplingen till ån

Innan skiftet låg byns vångar med odlingslotter längs med Höje å. Denna mark omfattas av landskapsbildsskydd och bör lämnas obebyggd.

Gamla Flackarp utgör en grön oas med öppna ytor mot Höje å.

Grönstruktur

Så väl Gamla Flackarp som den gamla skolan längre västerut upplevs som avgränsade oaser i jordbrukslandskapet. Den uppvuxna vegetationen är viktig att värna.

Rekommendationer för Flackarp

Möllan (Flackarp 9:19)

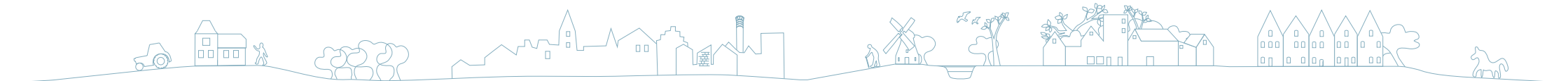
Den välbevarade möllan i sydöstra kanten av byn är en symbol för det skånska jordbrukslandskapet och är viktig att bevara. Marken väster om möllan utgör den gamla kvarngårdsmarken och bör lämnas obebyggd.

Äldre bystruktur

De äldsta husen ligger i västra kanten av byn, främst längs Flackarps byväg, men även längs Flackarps lilla väg. Denna struktur med äldre bostadshus bör vara fortsatt möjliga att avläsa. De små längorna är omväxlande rappade och oputsade tegelvolymmer

Den gamla möllan och dess obebyggda mark väster om är en symbol för det skånska jordbrukslandskapet.

med branta sadeltak i 1-1,5 plan, med entréer mot gatan och tomter som avgränsas av häckar. Detta är karaktärsdrag viktiga att värna vid förändringar. Ny bebyggelse längs byvägen bör bygga vidare på befintlig struktur i skala, husplacering och tomtstorlek. Den äldre gatustrukturen med Flackarps byväg som huvudgata bör förstärkas vid en framtida utbyggnad av byn.

Småskalig bebyggelse

De gemensamma karaktärsdragen hos bebyggelsen i Flackarp är dess småskalighet, med 1-1,5 plan, sadeltak och mestadels enkla och modesta uttryck. Husen är ofta indragna från gatorna och har sina entréer direkt ut mot dessa. Tillkommande bebyggelse bör gestaltas med denna småskalighet och med variation inom vissa ramar i beaktande.

Det öppna landskapet mot Höje å

Det öppna jordbrukslandskapet mellan bebyggelsen och Höje å har en lång kontinuitet och är av vikt för upplevelsen av landskapet och kulturmiljön. Den före detta trädgårdsanläggningen har en lång historia i Flackarp och har utgjort ett tydligt avslut av Flackarp norrut. Vid eventuell utbyggnad av Flackarp norrut bör denna tydliga gräns mot landskapet bibehållas så att bebyggelsen inte upplevs växa ihop med Höje å och Lunds stadsbebyggelse.

Äldre småskalig bebyggelse i Flackarp med entré och häck mot gatan.